

Sygn. akt IV Pa 18/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lutego 2016 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia: SSO Leon Popiel

Sędziowie: SSO Ewa Puchajda

SSO Beata Urbańska-Woike (spr.)

Protokolant: st. sekr. sądowy Zofia Fronckiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 lutego 2016 r. w Olsztynie

sprawy z powództwa M. W.

przeciwko (...) Narodowego Funduszu Zdrowia w O.

o odprawę emerytalną

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Olsztynie

z dnia 27 maja 2014 r.

sygn. akt IV P 100/14

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że zasądza od pozwanego (...) Narodowego Funduszu Zdrowia w O. na rzecz powoda M. W. kwotę 19 146,78 zł (dziewiętnaście tysięcy sto czterdzieści sześć 78/100 złotych) z odsetkami ustawowymi od 1 maja 2011 roku.

II. zmienia punkt II zaskarżonego wyroku w ten sposób, że nie obciąża pozwanego obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz powoda za I instancję.

III. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2 250,00 zł (dwa tysiące dwieście pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu za postępowanie kasacyjne i za instancję odwoławczą.

/-/ SSO Ewa Puchajda /-/ SSO Leon Popiel /-/ SSO Beata Urbańska-Woike

UZASADNIENIE

Powód M. W. w pozwie przeciwko (...) Narodowego Funduszu Zdrowia w O. domagał się zasądzenia kwoty 19.146,78 złotych wraz z odsetkami od dnia 1 maja 2011 roku do dnia zapłaty oraz zasądzenia na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazał, iż pobierając emeryturę przyznaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin w okresie od 3 listopada 2003 roku do 14 lutego 2005 roku był zatrudniony w Regionalnym Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w O., a następnie

od 15 lutego 2005 roku w (...) Narodowego Funduszu Zdrowia w O.. Stosunek pracy ustał z dniem 30 września 2011 roku w związku z przejściem na emeryturę. Pracodawca odmówił powodowi wypłaty odprawy emerytalnej podnosząc, iż powód podjął pracę jako emeryt wojskowy. Z oceną tą powód nie zgadzał się, a wskazując na orzeczenia Sądu Najwyższego (wyrok SN z dnia 4 czerwca 2002 roku, I PKN 346/01, wyrok SN z dnia 6 maja 2003 roku, I PK 223/02, wyrok z dnia 2 października 2013 roku, II PK 14/13) podkreślił, iż pojęcia „przejście na emeryturę”, którym posługuje się przepis art. 92¹§1 k.p. obejmuje przypadki zmiany statusu z pracownika-emeryta na status wyłącznie emeryta. Dodatkowo, powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 października 2007 roku (sygn. akt III PK 40/07), powód wskazał że przejście ze statusu pracownika-emeryta na status wyłącznie emeryta dotyczy również emerytów służb mundurowych, a nie tylko tych pobierających emeryturę na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Dodatkowo, powód podniósł, iż nie akceptuje stanowiska pozwanego, w którym ten twierdził, iż wypłacona powodowi na podstawie art. 84 ustawy z dnia 30 czerwca 1970 roku o służbie żołnierzy zawodowych odprawa w związku z zakończeniem służby wojskowej stanowi odprawę emerytalną i wyłącza możliwość ponownej wypłaty tego świadczenia, obecnie na podstawie art. 92¹ § 1 k.p. Powód podkreślił, iż odprawa którą uzyskał, a której podstawą był przepis art. 84 ustawy z dnia 30 czerwca 1970 roku o służbie żołnierzy zawodowych jest wypłacana w związku z zakończeniem stosunku służby, który nie zawsze łączy się z przejściem na emeryturę wojskową. W ocenie powoda odprawa emerytalna przewidziana w przepisie art. 92¹ §1 k.p. oraz odprawa przewidziana na podstawie art. 84 ustawy z dnia 30 czerwca 1970 roku o służbie żołnierzy zawodowych nie spełniają tożsamej funkcji.

Pozwany (...) Narodowego Funduszu Zdrowia w O. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew pozwany podkreślił, iż powód z dniem 1 lutego 2003 roku przestał być żołnierzem zawodowym i nabył prawo do świadczeń emerytalnych. W związku z zakończeniem służby otrzymał odprawę na podstawie przepisu art. 94 ustawy z dnia 11 września 2003 roku o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych. Okoliczność ta stanowi, w ocenie pozwanego, negatywną przesłankę nabycia prawa do odprawy dochodzonej w niniejszym postępowaniu, albowiem w myśl przepisu art. 92¹ § 1 k.p. i art. 71 Układu Zbiorowego Pracy dla pracowników zatrudnionych w Narodowym Funduszu Zdrowia pracownik, który otrzymał już odprawę nie może nabyć ponownie prawa do niej. Nadto, skoro powód już w momencie podjęcia pracy u pozwanego był emerytem to nie sposób twierdzić, iż rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło „w związku z przejściem na emeryturę”. W ocenie pozwanego, przepisy art. 92¹ §1 k.p. jak i art. 71 Układu Zbiorowego Pracy dla pracowników zatrudnionych w Narodowym Funduszu Zdrowia stanowią, iż jednorazowa odprawa pieniężna przysługuje przechodzącemu na emeryturę lub rentę inwalidzką. Warunek ten nie jest spełniony, gdy następuje samo zaprzestanie świadczenia pracy i z faktem tym nie wiążą się żadne skutki prawne w sferze zaopatrzenia emerytalno-rentowego. Wobec powyższego, powód będąc pracownikiem - emerytem wojskowym z chwilą zaprzestania pracy u pozwanego nie nabędzie prawa do odprawy emerytalnej. Powód z chwilą zaprzestania pracy nie przechodzi z dotychczasowego zakładu pracy na emeryturę lub rentę inwalidzką, ale nie będąc już pracownikiem powraca do statusu emeryta wojskowego. W sferze jego uprawnień emerytalno-rentowych nie nastąpi jakakolwiek zmiana wynikająca z zatrudnienia w Narodowym Funduszu Zdrowia. W ocenie pozwanego, warunek przejścia na emeryturę w przypadku powoda zostałby spełniony gdyby powód był żołnierzem zawodowym przeszedł na emeryturę lub rentę inwalidzką na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca.

Sąd Rejonowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 27 maja 2014 roku oddalił powództwo o odprawę emerytalną i zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1.800 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Sąd I instancji ustalił, iż powód z dniem 1 lutego 2003 roku został zwolniony z zawodowej służby wojskowej i z tym dniem uzyskał również emeryturę wojskową. W związku z zakończeniem służby wojskowej otrzymał odprawę na podstawie art. 84 ustawy z dnia 30 czerwca 1970 roku o służbie żołnierzy zawodowych. Jako emeryt wojskowy podjął pracę w Regionalnym Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w O., a następnie w (...) Narodowego Funduszu Zdrowia w O., z którym w dniu 30 kwietnia 2011 roku rozwiązał umowę o pracę na podstawie porozumienia

stron. Powyższe ustalenia faktyczne były bezsporne między stronami. Sąd zwrócił uwagę, iż u pozwanego obowiązuje Zakładowy Układ Zbiorowy, który w § 71 ust. 1 przewiduje, że pracownikowi spełniającemu warunki uprawniające do emerytury, którego stosunek pracy ustał w związku z przejściem na emeryturę przysługuje odprawa, zaś w § 71 ust. 4 zastrzega, że pracownik, który otrzymał odprawę emerytalną nie może ponownie nabyć do niej prawa.

Sąd Rejonowy w Olsztynie podkreślił, iż ,wbrew twierdzeniom strony pozwanej, obecnie w orzecznictwie sądowym dominuje pogląd zgodnie, z którym zmiana statusu pracownika – emeryta na status wyłącznie emeryta uprawnia pracownika do odprawy emerytalnej o ile pracownik wcześniej takiego świadczenia nie otrzymał (wyrok SN z dnia 13 kwietnia 1999 roku, I PKN 654/98, uchwała SN z dnia 25 stycznia 2002 roku, III ZP 24/01, uchwała SN z dnia 7 stycznia 2000 roku, III ZP 18/99, wyrok SN z dnia 13 stycznia 2011 roku, III PK 18/10).

Powód, co niekwestionowane, otrzymał w związku ze zwolnieniem ze służby wojskowej odprawę na podstawie art. 84 ustawy z dnia 30 czerwca 1970 roku o służbie żołnierzy zawodowych i art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 roku o uposażeniu żołnierzy w brzmieniu obowiązującym w dniu zwolnienia powoda ze służby wojskowej. Sąd I instancji podkreślił, iż wprawdzie odprawa ta przysługuje w każdym wypadku zwolnienia żołnierza zawodowego z zawodowej służby wojskowej, a więc nawet wtedy, gdy żołnierz po zwolnieniu ze służby wojskowej nie nabędzie uprawnień emerytalnych to jednakże prawo do wyższej odprawy niż minimalna (trzymiesięczna) zawsze będzie związana z nabyciem przez żołnierza prawa do emerytury wojskowej. Uprawnienia emerytalne żołnierze zawodowi uzyskiwali po 15 latach służby, a wtedy wypłacona na podstawie art. 84 ustawy z dnia 30 czerwca 1970 roku o służbie żołnierzy zawodowych i art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 roku o uposażeniu żołnierzy odprawa była wyższa od minimalnej. Sąd zwrócił uwagę, iż żołnierz zawodowy po zwolnieniu ze służby po 10 latach nie nabywa prawa do emerytury wojskowej i uzyskana w tej sytuacji odprawa stanowi formę gratyfikacji - jako nagroda za długoletnią, nienaganną służbę bądź formę odszkodowania za utratę miejsca pracy z przyczyn nie dotyczących żołnierza. W przypadku zaś żołnierzy, których służba wojskowa ustała po 15 latach służby nabywają oni uprawnienia emerytalne, a co za tym idzie wyższą odprawę – czteromiesięczną. Odprawa ta stanowi wtedy funkcją odprawy emerytalnej wypłacanej w związku z zakończeniem służby wojskowej.

Dokonując oceny charakteru odprawy emerytalnej wypłacanej na podstawie art. 92¹§1 k.p. i odprawy wypłacanej obecnie na podstawie art. 94 ustawy z dnia 11 września 2003 roku o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (wcześniej na podstawie art. 84 ustawy z dnia 30 czerwca 1970 roku o służbie żołnierzy zawodowych) Sąd I instancji doszedł do wniosku, iż mają one taki sam charakter. Odprawa emerytalna wypłacana na podstawie art. 92¹§ 1 k.p. stanowi gratyfikację za staż pracy, ale także za właściwe wykonywanie pracy. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 26 listopada 2013 roku (II PK 60/13) stanął na stanowisku, iż rozwiązanie umowy o pracę z powodu ciężkiego naruszenia przez pracownika podstawowych obowiązków może nie uzasadniać przyznania odprawy emerytalnej. Odprawa przewidziana w ustawie z dnia 17 grudnia 1974 roku o uposażeniu żołnierzy i ustawie z dnia 11 września 2003 roku o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych pełni taka samą funkcję, skoro co podkreślił Sąd I instancji ulega zwiększeniu za każdy rok służby, a prawa do niej pozbawiony jest żołnierz, który w sposób kwalifikowany sprzeniewierzył się służbie.

Od powyższego wyroku apelację złożył powód zaskarżając orzeczenie w całości i zarzucając mu:

1) naruszenie prawa materialnego:

- art. 92¹ § 2 k.p. oraz § 71 ust. 4 układu zbiorowego pracy dla pracowników zatrudnionych w Narodowym Funduszu Zdrowia poprzez uznanie, że przepisy te mają zastosowanie w niniejszej sprawie,

- art. 84 ustawy z dnia 30 czerwca 1970 roku o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych w zw. z art. 17 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 roku o uposażeniu żołnierzy przez błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że odprawa wypłacona powodowi w oparciu o te przepisy spełnia funkcje odprawy emerytalnej o jakiej mowa w art. 92¹§1 k.p. oraz § 71 ust. 1 układu zbiorowego pracy dla pracowników NFZ, co tym samym wyklucza prawo do nabycia kolejnej odprawy

2) naruszenie prawa procesowego – art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie oceny dowodów w sposób niepełny, z pominięciem dowodu w postaci wyciągu z decyzji Nr (...) Ministra Obrony Narodowej oraz dowodu z przesłuchania powoda w charakterze strony w zakresie przyczyny zwolnienia powoda zawodowej służby wojskowej.

Podnosząc powyższe zarzuty powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości, a także zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych za obie instancje.

W uzasadnieniu apelacji skarżący zwrócił uwagę, iż odprawa emerytalna przewidziana w przepisie art. 92¹ §1 k.p. oraz odprawa, o której stanowił przepis art. 84 ustawy z dnia 30 czerwca 1970 roku o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych w zw. z art. 17 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 roku o uposażeniu żołnierzy nie są tożsame. O powyższym, w ocenie skarżącego świadczy treść przepisu art. 17 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 roku o uposażeniu żołnierzy. Z uregulowań tych wynika, iż odprawa ta związana była ze zwolnieniem ze służby wojskowej żołnierza zawodowego, a więc otrzymywał ją każdy żołnierz zwalniany ze służby wojskowej bez względu na staż służby i nie była ona uzależniona od nabycia prawa do emerytury wojskowej. Nabycie zaś prawa do odprawy emerytalnej pracowniczej związane jest zawsze z rozwiązaniem stosunku pracy i przejściem na emeryturę, jest więc uzależnione od nabycia prawa do emerytury.

W ocenie skarżącego nieuprawnione jest również stanowisko Sądu I instancji, że w przypadku zwolnienia żołnierzy zawodowych ze służby po 15 latach otrzymują wyższą odprawę emerytalną, gdyż żołnierz zwolniony ze służby np. po 14 latach i 9 miesiącach służby otrzyma taką samą odprawę jak żołnierz zwolniony ze służby po 15 latach i 1 miesiącu, albowiem w myśl przepisu art. 17 ust. 2 zd. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 roku o uposażeniu żołnierzy okres służby przekraczający 6 miesięcy liczy się jako pełny rok.

O zróżnicowanym charakterze świadczeń wskazanych powyżej stanowi również treść przepisu art. 17 ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 roku o uposażeniu żołnierzy. Ustawodawca w przepisie tym przewidział sytuację, gdy odprawa przysługuje w wysokości 50% wtedy gdy stosunek pracy ustał na skutek rozwiązania stosunku pracy przez pracownika. Przepisy kodeksu pracy w przypadku odprawy rentowej nie różnicują tego uprawnienia w zależności od sposobu ustania stosunku pracy. W relacjach niniejszej sprawy to organ wojskowy wypowiedział powodowi stosunek służbowy skutkujący zwolnieniem go ze służby wojskowej z powodu likwidacji Szpitala (...) w O., gdzie powód pełnił zawodową służbę wojskową. W ocenie skarżącego nie sposób więc uznać, że wypłacona mu odprawa stanowiła gratyfikację, skoro zwolnienie ze służby nastąpiło z przyczyn nie dotyczących powoda. Skarżący stanął więc na stanowisku, że odprawa, którą otrzymał nie stanowiła nagrody za długoletnią, nienaganną służbę, a miała charakter odszkodowawczy za utratę miejsca służby z przyczyn nie dotyczących żołnierzy.

Nadto, skarżący zwrócił uwagę, iż orzecznictwo sądów powszechnych, jak i administracyjnych nie rozstrzygnęło zagadnienia dotyczącego wpływu otrzymanej odprawy przez byłego żołnierza zawodowego na jego prawo do odprawy emerytalnej przewidzianej w przepisie art. 92¹§1 k.p. po rozwiązaniu kontynuowanej przez niego pracy i przejściu na emeryturę.

Skarżący wskazał, iż Sąd I instancji rozstrzygając przedmiotową sprawę niezasadnie oparł się o wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie. Sąd ten, jak również Wojewódzkie Sądy Administracyjne w Warszawie (z dnia 1 grudnia 2006 roku, II SA/WA 1621/06, z dnia 10 marca 2011 roku, II SAP/Wa 378/10), we Wrocławiu (z dnia 6 grudnia 2007 roku, IV SA/Wr 384/07), w Szczecinie (z dnia 7 października 2009 roku, II SA/Sz 847/09) badały uprawnienie do przyznania prawa do odprawy z tytułu zwolnienia ze służby wojskowej w razie przywrócenia żołnierza zawodowego do służby wskutek nieważności poprzedniej decyzji, po tym jak ponownie został on zwolniony z tej służby. Wskazanie przez Sąd I instancji orzecznictwa sądów administracyjnych na poparcie stanowiska w zakresie tożsamości odpraw było nieuzasadnione. Wojewódzkie Sądy Administracyjne w powołanych przez Sąd I instancji orzeczeniach zajmowały się interpretacją jednej ustawy określającej prawo do odprawy z tytułu zwolnienia żołnierza zawodowego i nie uprawniały do stosowania takiej wykładni do odprawy emerytalnej, do której prawo pracownik nabywa na podstawie innych ustaw.

Zdaniem skarżącego, celem odprawy wypłaconej zwolnionemu ze służby żołnierzowi było ułatwienie przystosowania się do nowych warunków, miała więc ona charakter świadczenia socjalnego. Nadto, z uwagi na fakt, iż zwolnienie ze służby nastąpiło z przyczyn niedotyczących powoda, odprawa ta miała charakter świadczenia odszkodowawczego. Na taką okoliczność nie przewidziano w pragmatykach wojskowych, inaczej aniżeli w stosunkach pracowniczych, dodatkowej odprawy. Wobec powyższego odprawa wypłacona powodowi nie pełni funkcji gratyfikacji.

Wyrokiem z dnia 26 września 2014 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił apelację oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 900 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą .

W ocenie tego Sądu apelacja powoda nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd II instancji podkreślił prawidłowość zgromadzonego przez Sąd Rejonowy materiału dowodowego, który poddany został wnikliwej ocenie, zgodnej z zasadami logiki i doświadczenia życiowego. Za chybiony uznał zarzut skarżącego dotyczący naruszenia przepisu art. 233 §1 k.p.c. poprzez pominięcie dokumentu w postaci wyciągu z decyzji Nr (...) Ministra Obrony Narodowej (k. 14 akt emerytalnych powoda) oraz przesłuchania powoda w charakterze strony na okoliczność przyczyn zwolnienia powoda z zawodowej służby wojskowej. W ocenie Sądu Okręgowego Sąd I instancji dokonując ustaleń w tym zakresie uwzględnił całokształt zgromadzonego materiału dowodowego, w tym również wskazane powyżej dowody. Ustalił, iż po zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej M. W. otrzymywał emeryturę wojskową. Wskazane przez skarżącego dowody powyższemu ustaleniu nie przeczą. Sąd I instancji, wbrew zarzutom skarżącego nie ustalił, aby został on zwolniony ze służby z powodu nabycia prawa do emerytury wojskowej. Zwolnienie z zawodowej służby wojskowej M. W. nastąpiło wskutek upływu terminu wypowiedzenia dokonanego przez organ wojskowy, a bezpośrednio po jego upływie powód uzyskał emeryturę wojskową. Okoliczności tych skarżący nie kwestionował.

Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że zarzuty sformułowane w apelacji nie są w stanie podważyć prawidłowości rozstrzygnięcia Sądu I instancji, który poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, które następnie poparł rzetelną analizą zebranych dowodów. Ocena ta odpowiada zasadom logiki i doświadczenia życiowego. Obejmuje również wszystkie istotne dla wyrokowania okoliczności sprawy.

W ocenie Sądu Okręgowego Sąd meriti w sposób właściwy dokonał oceny żądania pozwu wskazując na tożsamość odprawy emerytalnej przewidzianej w kodeksie pracy oraz odprawy uregulowanej w pragmatykach wojskowych. Niewątpliwie, co również zauważył Sąd I instancji, zakres przedmiotowy drugiego ze wskazanych świadczeń jest szerszy aniżeli odprawy emerytalnej, ale powyższe nie wyklucza uznania, w zakresie w jakim świadczenie to jest wypłacane w związku z przejściem osoby uprawnionej na emeryturę wojskową, iż świadczenia te mają taki sam charakter. Sąd Rejonowy w swoich rozważaniach wskazał na cechy, które determinują tą ocenę i Sąd Okręgowy stanowisko to w pełni podziela.

Sąd Okręgowy podkreślił, iż prawo do odprawy emerytalnej przewidzianej w kodeksie pracy przysługuje pracownikowi spełniającemu warunki uprawniające do emerytury, którego stosunek pracy ustał w związku z przejściem na emeryturę. Odprawa taka przysługuje w wysokości jednomiesięcznego wynagrodzenia, a pracownik, który otrzymał odprawę, nie może ponownie nabyć do niej prawa. Uregulowania kodeksu pracy nie są jedynymi, które przewidują odprawę emerytalną. Odprawy przysługujące na podstawie pozakodeksowych przepisów mogą być wypłacane na innych zasadach i w innej wysokości aniżeli ta przewidziana w kodeksie pracy pod warunkiem przestrzegania reguł przewidzianych w przepisie art. 9 § 2 i 3 k.p. Takie regulacje przewidują m.in. art. 87 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku Karta Nauczyciela (j.t. Dz.U. 2014r., poz. 191), art. 94 ustawy z dnia 21 listopada 2008 roku o służbie cywilnej (j.t. Dz.U. 2014r., poz. 1111), art. 114 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 roku o Policji (j.t. Dz. U. 2011r., Nr 287, poz. 1687 ze zm.), art. 94 ustawy z dnia 11 września 2003 roku o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (j.t. Dz.U. 2010r., Nr 90, poz. 593 ze zm.).

Powód po zwolnieniu ze służby otrzymał na podstawie (obowiązujących w ówczesnym czasie) przepisów art. 84 ustawy z dnia 30 czerwca 1970 roku o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (j.t. Dz.U. 1997r., Nr 10, poz. 55 ze zm.) w zw. z art. 17 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 roku o uposażeniu żołnierzy (j.t. Dz.U. 2002r., Nr 76, poz. 693 ze zm.) odprawę w łącznej wysokości 20.199,60 złotych stanowią równoważność 600% miesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym. Obecnie w toku postępowania domagał się odprawy na podstawie kodeksu pracy, a wobec brzmienia art. 92¹ § 2 k.p. koniecznym stało się ustalenie charakteru odprawy, którą skarżący otrzymał po zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej.

W ocenie Sądu II instancji świadczenie to miało charakter z jednej strony gratyfikacji – nagrody za długoletnią służbę, z drugiej zaś strony pełniło funkcję odszkodowania za utratę miejsca służby. Pełniło więc funkcję odprawy emerytalnej, zwłaszcza że bezpośrednio po zwolnieniu ze służby powodowi przyznano emeryturę wojskową. Tak więc między zwolnieniem ze służby a przejściem na emeryturę wojskową istniał związek czasowy i funkcjonalny.

Zdaniem Sądu Okręgowego wprawdzie odprawa przewidziana w przepisach art. 84 ustawy z dnia 30 czerwca 1970 roku o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych w zw. z art. 17 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 roku o uposażeniu żołnierzy przysługiwała w każdym wypadku zwolnienia żołnierza zawodowego z zawodowej służby wojskowej, nie tylko tego, który po jej ustaniu uzyskiwał prawo do emerytury wojskowej, ale powyższe samo w sobie nie może stanowić argumentu przemawiającego przeciwko uznaniu tego świadczenia w danej okoliczności jako odprawy emerytalnej.

Kodeks pracy przewiduje 4 przesłanki nabycia prawa do odprawy emerytalnej. Pierwszą z nich jest spełnienie warunków uprawniających do nabycia emerytury (przy czym w tym przypadku chodzi o emeryturę z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych), drugą jest przejście na emeryturę z funduszu Ubezpieczeń Społecznych, trzecią ustanie stosunku pracy, czwartą związek między ustaniem stosunku pracy a przejściem na emeryturę. Odprawa emerytalna, mimo że jest świadczeniem powszechnym, to stanowi odkreśloną gratyfikację, przede wszystkim za staż pracy (emerytalny), ale także za właściwe wykonywanie pracy. Jeżeli dochodzi do ciężkiego naruszenia przez pracownika podstawowych obowiązków, to rozwiązanie z takiej przyczyny stosunku pracy może nie uzasadniać przyznania prawa do odprawy emerytalnej, czyli pozytywnego stwierdzenia, że stosunek pracy ustał w związku z przejściem na emeryturę. (wyrok SN z dnia 26 listopada 2013 roku, II PK 60/13).

Podobnie rzecz się ma z odprawą przewidzianą w pragmatykach wojskowych, gdy żołnierz zawodowy po zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej przechodzi na emeryturę wojskową.

Sąd II instancji rację przyznał stronie skarżącej, iż odprawa, którą otrzymał powód nie jest uzależniona od tego, czy osoba uprawniona po zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej przechodzi na emeryturę wojskową czy też nie. Ale, co podkreślił Sąd I instancji, a czego skarżący nie dostrzega wysokość tej odprawy jest już uzależniona od tego czy żołnierz zawodowy po zwolnieniu ze służby otrzymał emeryturę wojskową czy też nie.

Żołnierzom zwolnionym z zawodowej służby wojskowej pełnionej jako służba stała przysługiwała zgodnie z przepisem art. 17 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 roku o uposażeniu żołnierzy, odprawa w wysokości trzymiesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnego na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, a wysokość tej odprawy ulegała zwiększeniu o 20% miesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym za każdy pełny rok wysługi ponad dziesięć lat nieprzerwanej zawodowej służby wojskowej pełnionej jako służba stała - aż do wysokości sześciomiesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym. Zważywszy, że emerytura wojskowa przysługuje żołnierzowi zwolnionemu z zawodowej służby wojskowej, który w dniu zwolnienia z tej służby posiadał 15 lat służby wojskowej w Wojsku Polskim, to wysokość tej odprawy przekraczała wysokość minimalną właśnie w razie przejścia żołnierza zawodowego po ustaniu służby na emeryturę wojskową.

Odprawa taka nie przysługiwała żołnierzowi zwolnionemu z zawodowej służby wojskowej wskutek utraty stopnia wojskowego albo skazania na karę pozbawienia wolności (aresztu wojskowego), a w razie prawomocnego wymierzenia

kary sądowej lub dyscyplinarnej usunięcia ze służby albo ukarania przez organ właściwego samorządu zawodowego karą zawieszenia lub pozbawienia prawa wykonywania zawodu przysługiwała w wysokości 50% odprawy (art. 17 ust. 5 i 6 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 roku o uposażeniu żołnierzy).

Słusznie więc Sąd I instancji uznał, iż odprawa emerytalna przewidziana w kodeksie pracy i odprawa wypłacona skarżącemu mają charakter tożsame.

W dalszej kolejności Sąd Okręgowy przypominał, iż pogląd o jednorazowości odprawy przysługującej z tytułu zwolnienia ze służby wojskowej utrwalony został w orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego (wyrok NSA z dnia 6 stycznia 2010 roku, I OSK 804/09, wyrok NSA z dnia 30 kwietnia 2009 roku, I OSK 818/09, wyrok NSA z dnia 22 września 2009 roku, I OSK 66/09). Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 27 maja 2009 roku (I OSK 931/08) wskazał, że świadczenie to co do zasady jest podobne do odprawy emerytalnej lub rentowej przysługującej pracownikowi w związku z przejściem na emeryturę lub rentę. Sąd Najwyższy wielokrotnie zaś prezentował pogląd, iż pracownik, który otrzymał odprawę w związku z przejściem na emeryturę lub rentę, a następnie podjął zatrudnienie, które ustało w związku z ponownym przejściem na emeryturę lub rentę kolejnej odprawy nie może otrzymać (wyrok SN z dnia 25 czerwca 1993 roku, I PR 5/93, uchwała SN z dnia 2 marca 1994 roku, I PZP 4/94). Taka sama sytuacja zachodzi w przypadku świadczeń z tytułu zwolnienia żołnierza ze służby i nie ma żadnych podstaw, aby w tym zakresie odmiennie traktować żołnierzy (wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 2 czerwca 2011 roku, II SA/Bd 13/11, wyrok WSA w Szczecinie z dnia 7 października 2009 roku, II SA/Sz 847/09, wyrok WSA z dnia 10 sierpnia 2011 roku, II SA/Bd 605/11, wyrok NSA z dnia 4 grudnia 2009 roku, I OSK 568/09). Nie ma również żadnych racjonalnie uzasadnionych podstaw, aby żołnierz, po tym jak otrzymał odprawę o charakterze i funkcjach odprawy emerytalnej otrzymał kolejną odprawę emerytalną, tym razem na podstawie kodeksu pracy.

Przepis art. 92¹ § 1 k.p. stanowi, że jednorazowa odprawa pieniężna w wysokości jednomiesięcznego wynagrodzenia przysługuje pracownikowi spełniającemu warunki uprawniające do emerytury, którego stosunek pracy ustał w związku z przejściem na emeryturę. A contrario warunek ten nie jest spełniony, gdy następuje samo zaprzestanie pracy i z faktem tym nie wiążą się żadne skutki prawne w sferze zaopatrzenia emerytalno - rentowego. Pracownik, aby spełniał warunki wymagane do uzyskania prawa do odprawy emerytalnej musi spełniać warunki do przyznania emerytury oraz koniecznym jest, aby uzyskane prawo do tego świadczenia wiązało się z ustaniem stosunku pracy. Przejście na emeryturę nie musi być jednak jedyną, wyłączną i bezpośrednią przyczyną rozwiązania stosunku pracy. Odprawa przysługuje bowiem z uwagi na fakt przejścia na emeryturę, niezależnie od przyczyn, które legły u podstaw rozwiązania stosunku pracy (wyrok SN z dnia 26 listopada 2013 roku, II PK 60/13, wyrok SN z dnia 28 lipca 1999 roku, I PKN 174/99, wyrok SN z 6 dnia czerwca 2000 roku, I PKN 700/99, wyrok z dnia 11 października 2007 roku, III PK 40/07). Ustawodawca nie wymaga, aby stosunek pracy ustał „z powodu” (z przyczyny) przejścia na emeryturę. Tak więc, w ocenie Sądu Okręgowego, tracą rację bytu argumenty podnoszone przez powoda wskazujące na fakt, iż odprawa mu wypłacona nie stanowiła odprawy emerytalnej, albowiem jego zwolnienie ze służby wojskowej nie nastąpiło z powodu przejścia na emeryturę wojskową, a z powodu upływu okresu wypowiedzenia dokonane przez organ wojskowy.

Sąd Okręgowy wskazał, iż powód z zawodowej służby wojskowej został zwolniony z dniem 31 stycznia 2003 roku, zaś z dniem 1 lutego 2003 roku przyznano mu emeryturę wojskową. Trudno w takiej sytuacji zasadnie twierdzić, iż wypłacona skarżącemu odprawa nie była odprawą emerytalną, wypłaconą w związku z przejściem na emeryturę.

Powodowi, jako byłemu żołnierzowi zawodowemu po zwolnieniu ze służby zawodowej, przysługiwała emerytura wojskowa. Emerytury tej wprawdzie do 31 stycznia 2004 roku nie pobierał, ale wynikało to uregulowań ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin przewidującej w przepisach art. 41 ust. 2 zawieszenie wypłaty emerytury z powodu wypłaty rocznego uposażenia.

M. W. w dniu 3 listopada 2003 roku podjął zatrudnienie w Regionalnym Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa, a następnie od 15 lutego 2005 roku w (...) Narodowego Funduszu Zdrowia w O.. Z chwilą ustania stosunku pracy nie łączyło się nabycie świadczeń emerytalno-rentowych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Z chwilą zaprzestania

pracy skarżący nie przechodził na emeryturę, lecz jedynie będąc już pracownikiem, który pobierał emeryturę wojskową powrócił do statusu emeryta wojskowego. Tak więc w sferze jego uprawnień emerytalno-rentowych nie nastąpi jakakolwiek zmiana wynikająca z zatrudnienia w (...) Narodowego Funduszu Zdrowia w O..

Prawo do odprawy emerytalnej uregulowane w przepisie art. 92¹ § 1 k.p. przysługuje jedynie w razie gdy stosunek pracy ustał w związku z „przejęciem na emeryturę z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych”. Sytuacja taka nie jest wykluczona w przypadku emeryta wojskowego, ale nastąpi ona niezwykle rzadko, ze względu na korzystniejsze warunki wojskowego zaopatrzenia emerytalno-rentowego. W ocenie Sądu Okręgowego realia niniejszej sprawy sytuacja taka nie miała miejsca, bowiem po zaprzestaniu świadczenia pracy u pozwanego pracodawcy skarżący nadal pobierał emeryturę wojskową.

Z tych przyczyn podniesione przez skarżącego zarzuty naruszenia przepisów art. 92¹ § 2 k.p., art. 84 ustawy z dnia 30 czerwca 1970 roku o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych w zw. z art. 17 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 roku o uposażeniu żołnierzy oraz art. 233 § 1 k.p.c. przez ich niewłaściwe zastosowanie przez Sąd I instancji Sąd Okręgowy uznał za nieuzasadnione. Wobec czego apelację powoda na podstawie art. 385 k.p.c. oddalono.

Sąd Okręgowy zgodnie z przepisem art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1, § 11 ust. 1 pkt 2 i § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (j.t. Dz.U. 2013r., poz. 490) zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 900 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za instancje odwoławczą.

Powyższe orzeczenie powód zaskarżył skargą kasacyjną. W jej treści zarzucił:

I. naruszenie prawa materialnego, tj.:

1) art. 84 ustawy z dnia 30 czerwca 1970 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych w związku z art. 17 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o uposażeniu żołnierzy, przez błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że odprawa wypłacona w oparciu o wymienione przepisy spełnia funkcję odprawy emerytalnej, o jakiej mowa w art. 92¹ § 1 k.p. i § 71 ust. 1 układu zbiorowego pracy dla pracowników zatrudnionych w Narodowym Funduszu Zdrowia, a tym samym wyklucza prawo do kolejnej odprawy;

2) art. 92¹ § 2 k.p. oraz § 71 ust. 4 układu zbiorowego pracy dla pracowników Narodowego Funduszu Zdrowia, przez uznanie, że przepisy te mają zastosowanie w niniejszej sprawie (błąd w subsumcji);

2. naruszenie prawa procesowego, a mianowicie art. 378 § 1 k.p.c., przez wyjście poza granice apelacji i rozpoznanie sprawy także w kierunku spełnienia drugiej z przesłanek z art. 92¹ § 1 k.p., warunkującej Prawo do odprawy emerytalnej, a mianowicie rozwiązania

stosunku pracy w związku z przejściem na emeryturę z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez uwzględnienie powództwa w całości.

Wyrokiem z dnia 9 grudnia 2015 r. Sąd Najwyższy po rozpoznaniu skargi kasacyjnej powoda uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Olsztynie do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Zdaniem Sądu Najwyższego skarga kasacyjna okazała się usprawiedliwiona, aczkolwiek nie wszystkie podniesione w niej zarzuty zostały uznane za zasadne.

I tak zarzut obrazy art. 378 § 1 k.p.c., upatrywanej przez skarżącego w wyjściu przez Sąd drugiej instancji przy rozstrzygnięciu sprawy poza granice apelacji, nie został uznany za skuteczny już tylko dlatego, że nie został bliżej uzasadniony w podstawach kasacyjnych. Niezależnie od tego, Sąd Najwyższy przypomniał, że rozpoznanie sprawy w granicach apelacji w rozumieniu art. 378 § 1 k.p.c. oznacza, iż sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa procesowego, nie wiążą go natomiast zarzuty naruszenia prawa materialnego (tak w uchwale, mającej moc zasady prawnej, składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49107, OSNC 2008 nr 6, poz. 55).

Powyższe oznacza, że w granicach apelacji mieści się rozpoznanie wszystkich prawnomaterialnych aspektów sprawy niezależnie od postawionych zarzutów i rozstrzygnięcie merytorycznie o zasadności zgłoszonych roszczeń. Nakłada to na sąd drugiej

instancji obowiązek dokonania oceny prawnej żądania przez pryzmat mających

zastosowanie przepisów prawa materialnego.

Natomiast, w ocenie Sądu Najwyższego, zasadne okazały się zarzuty naruszenia prawa materialnego.

Sąd odwoławczy (podobnie jak sąd pierwszej instancji) pominął, że - jak wynika z przyjętych ustaleń - prawo do odprawy emerytalnej regulował obowiązujący u strony pozwanej układ zbiorowy pracy. W judykaturze Sądu Najwyższego podkreśla się, że odprawa emerytalna przysługuje pracownikowi przechodzącemu na emeryturę nie abstrakcyjnie, lecz od pracodawcy, u którego Pracownik przechodzący na emeryturę był zatrudniony w chwili przejścia na emeryturę. Prawo do odprawy emerytalnej przysługuje takiemu pracownikowi albo na podstawie przepisów ogólnych, powszechnie obowiązujących (art. 92¹ k.p.) albo na podstawie przepisów szczególnych (np. ustaw regulujących odrębnie, poza kodeksem pracy, stosunki zatrudnienia poszczególnych kategorii pracowników, czyli tzw. pragmatyki), albo na podstawie postanowień zawartych w autonomicznych źródłach prawa pracy (np. w układach zbiorowych pracy). Ma to znaczenie o tyle, że w art. 92¹ § 1 k.p. został ustalony minimalny standard uprawnień płacowych pracownika z tytułu rozwiązania stosunku pracy w związku z przejściem na emeryturę lub rentę. Przewidziana w tym przepisie odprawa emerytalna lub rentowa jest świadczeniem powszechnym, ustawowo gwarantowanym, a jej wysokość odpowiada jednomiesięcznemu wynagrodzeniu za pracę pracownika i jest niezależna od posiadanego przez uprawnionego stażu zatrudnienia. Jest to świadczenie, które każdy pracownik powinien otrzymać raz w życiu, gdy traci swój status pracowniczy w związku z przejściem na rentę lub emeryturę. W układach zbiorowych pracy i regulaminach wynagradzania można jednak ukształtować zasady nabywania prawa do tego świadczenia i ustalania jego wysokości w sposób korzystniejszy dla pracowników od wynikającego z powołanego przepisu (uchwała z dnia 18 marca 2010 r., II PZ 1/10, OSNP 2010 nr 17-18, poz. 208 oraz wyroki z dnia 7 lutego 2008 r., II PK 160707, OSNP 2009 nr 7-8, poz. 97 i z dnia 7 kwietnia 2010 r., II PK 328t0g, LEX nr 603418).

Sąd Najwyższy podkreślił brak rozważenia żądania powoda przez Sąd drugiej instancji w takim kontekście prawnym, poprzestając na jego ocenie w aspekcie art. 92¹ k.p.

Zgodnie z art. 92¹ § 1 k.p., pracownikowi spełniającemu warunki uprawniające do renty z tytułu niezdolności do pracy lub emerytury, którego stosunek pracy ustał w związku z przejściem na rentę lub emeryturę, przysługuje odprawa pieniężna w wysokości jednomiesięcznego wynagrodzenia. W myśl § 2 tego artykułu, pracownik, który otrzymał odprawę, nie może ponownie nabyć do niej prawa.

Z ustaleń Sądu pierwszej instancji wynika zaś, że brzmienia postanowień § 71 ust. 1 i 4 obowiązującego u strony pozwanej układu zbiorowego pracy są tożsame z regulacją zawartą w art. 92¹ § 1 i 2 k.p. Za uzasadnione Sąd Najwyższy uznał zatem odwołanie się w tym zakresie przez Sąd odwoławczy do interpretacji powołanego przepisu.

W dalszej części uzasadnienia Sąd Najwyższy zwrócił uwagę na ugruntowany w orzecznictwie pogląd, że zmiana statusu pracownika lub pracownika - emeryta na status wyłącznie emeryta jest przejściem na emeryturę w rozumieniu

art. 92¹ § 1 k.p. Następuje ono zawsze i tylko przez ustanie stosunku pracy. Dopóki bowiem trwa stosunek pracy osoba posiadające ustalone prawo do emerytury lub pobierająca to świadczenie nie przestaje być pracownikiem. Zmiana statusu prawnego pracownika, również pracownika posiadającego równocześnie niejako podwójny status (pracownika i emeryta), wyraża się w tym, że traci on ten status i staje się emerytem, a przy tym jest to następstwem ustania jego stosunku pracy pozostającego w związku z przejściem na emeryturę. W tym znaczeniu kilkukrotne przejście pracownika na emeryturę nie jest wykluczone. Dla tak rozumianego przejścia na emeryturę pozostaje bez znaczenia okoliczność nabycia uprawnień do emerytury przed nawiązaniem stosunku pracy, chyba że pracownik już wcześniej skorzystał z uprawnień do takiej odprawy. Unormowanie ustanowione w art., 92¹ § 2 k.p. oznacza zatem, że pracownik, który otrzymał odprawę emerytalną wskutek ustania stosunku pracy w związku z przejściem na emeryturę, nie może ponownie nabyć do niej prawa przechodząc na emeryturę po rozwiązaniu kolejnego stosunku pracy (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2007 r., I PK 581/07, Monitor Prawa Pracy 2007 nr 9, s. 479 oraz z dnia 2 października 2013 r., II PK 141/13, Monitor Prawa Pracy 2014 nr 2, s. 88-91 i szeroko powołane w nim wcześniejsze orzecznictwo).

Ponadto, jak zauważył Sąd Najwyższy, żołnierz zawodowy nie jest pracownikiem, a odprawa przewidziana w art. 84 ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych w związku z art. 17 ustawy o uposażeniu żołnierzy (w brzmieniu obowiązującym przed 1 lipca 2004 r.), nie jest świadczeniem ze stosunku pracy, do którego prawo zostało ustanowione w art. 92¹ § 1 k.p. W konsekwencji otrzymanie odprawy przysługującej z tytułu zwolnienia ze służby wojskowej, niezależnie od charakteru tego świadczenia, nie wyłącza - na podstawie art. 92¹ § 2 k.p. - prawa do odprawy emerytalnej przysługującej pracownikowi z tytułu ustania stosunku pracy w związku z przejściem na emeryturę i związanej z tym utraty

statusu pracownika.

Niezależnie od tego Sąd Najwyższy nie podzielił poglądu Sądu odwoławczego, że

przejście przez żołnierza na emeryturę wojskową po zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej nadawało odprawie przewidzianej w art. 17 ustawy o uposażeniu żołnierzy charakter odprawy emerytalnej. Z przepisu tego, odczytanego w powiązaniu z art. 75-79 i art. 84 ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych jasno wynika, że odprawa ta przysługiwała niezależnie od przyczyn zwolnienia ze służby (mogła być również przyznana w obniżonej wysokości w przypadku zwolnienia ze służby wskutek utraty stopnia wojskowego albo skazania na karę pozbawienia wolności [aresztu wojskowego] - art. 17 ust. 6 zdanie drugie ustawy o uposażeniu żołnierzy), a jej wysokość uzależniona była przede wszystkim od długości okresu służby (wysługi). Świadczenie to miało zatem charakter gratyfikacji za odbytą służbę, a nie rekompensaty za utratę zatrudnienia wykonywanego w

ramach stosunku służby w związku z nabyciem uprawnień do zaopatrzenia emerytalnego. Nie sposób także przyjąć, że przedmiotowa odprawa zmieniała swój charakter i funkcję w zależności od tego, czy po zwolnieniu ze służby wojskowej żołnierz zawodowy nabywał uprawnienia emerytalne i z nich korzystał.

Wbrew stanowisku Sądu drugiej instancji, Sąd Najwyższy nie podzielił poglądu o tożsamości odprawy emerytalnej przysługującej na podstawie art. 92¹ k.p. oraz przewidzianej w art. 17 ustawy o uposażeniu żołnierzy. Takiego zapatrywania nie potwierdza również orzecznictwo sądów administracyjnych. Z judykatów powołanych w tym zakresie przez Sąd odwoławczy wynika jedynie pogląd o podobieństwie tych świadczeń ze względu na ich jednorazowość. Oznacza to tyle, że z samego faktu dwukrotnego zwolnienia żołnierza z zawodowej służby wojskowej nie można wywodzić tezy o prawie do dwukrotnego otrzymywania odprawy. W przypadku, gdy żołnierzowi wypłacono odprawę z tytułu zwolnienia ze służby, to pomimo, że decyzja o zwolnieniu została wyeliminowana z obrotu prawnego, nie ma on już prawa do kolejnej odprawy, a

jedynie uprawnienie do odpowiedniego uzupełnienia otrzymanej odprawy (por. także wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 4 grudnia 2009 r., OSK 568/09, LEX nr 582483 i powołane w nim wcześniejsze orzecznictwo).

W ocenie Sadu Najwyższego, Sąd drugiej instancji nie uzasadnił swojego stanowiska, iż uprawnienie pracownika wynikające z art. 92¹ § 1 k.p. uwarunkowane jest „przejściem na emeryturę z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Tymczasem rozważany przepis nie formułuje takiego wymagania, jak czynił to wprost art. 39 k.p. w brzmieniu obowiązującym przed 1 czerwca 2004 r., a zaprezentowana wykładnia prowadziłaby do pozbawienia prawa do odprawy emerytalnej zarówno pracownika, którego stosunek pracy ustał w związku z przejściem na emeryturę co prawda przewidzianą w art. 24 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jednak przysługującą z odrębnego Funduszu Emerytur Pomostowych (art. 29 ust. 1 i art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych); , jak i pracownika, który w sytuacji zbiegu prawa do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz emerytury wojskowej wybrał to ostatnie świadczenie jako korzystniejsze (por. w tym zakresie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2013 r., II UK 2231/13, LEX nr 1394110 i powołane w nim orzecznictwo).

Za trafne Sąd Najwyższy uznał także stanowisko skarżącego, w którym podnosi, że w wyroku z dnia 11 października 2007 r., II PK 401/07 (LEX nr 338805) Sąd Najwyższy przyjął, iż pobieranie emerytury policyjnej w trakcie wykonywania pracy w ramach stosunku pracy i powrót po ustaniu tego stosunku do statusu „emeryta policyjnego” nie pozbawia pracownika prawa do odprawy emerytalnej przewidzianej w art. 92¹ § 1 k.p.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji wyroku.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda zasługiwała na uwzględnienie.

Podniesione przez skarżącego zarzuty są zasadne, w skutek czego rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego należało zmienić.

Przepis art. 233 § 1 k.p.c. stanowi, iż sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Sąd dokonuje oceny wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu, jak również wszelkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych dowodów, mających znaczenie dla ich mocy i wiarygodności (tak np. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu orzeczenia z 11 lipca 2002 roku, IV CKN 1218/00, LEX nr 80266). Ramy swobodnej oceny dowodów są zakresione wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego, regułami logicznego myślenia oraz pewnym poziomem świadomości prawnej, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność, odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (tak: Sąd Najwyższy w licznych orzeczeniach, np. z dnia 19 czerwca 2001 roku, II UKN 423/00, OSNP 2003/5/137).

Przechodząc do apelacyjnych zarzutów naruszenia przepisów postępowania przy ferowaniu zaskarżonego wyroku warto zauważyć, że w procesie cywilnym obowiązuje system tzw. apelacji pełnej, w którym postępowanie apelacyjne jest dalszym stadium postępowania przed sądem pierwszej instancji, a sąd drugiej instancji ma prawo i często obowiązek ponownego badania sprawy, przeprowadzania w niezbędnym zakresie postępowania dowodowego oraz orzekania na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji i w postępowaniu apelacyjnym. Postępowanie apelacyjne jest zatem kontynuacją postępowania merytorycznego. Sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji, a nie apelację. Użyte w art. 378 § 1 k.p.c. sformułowanie, iż sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę „w granicach apelacji” oznacza w szczególności, że sąd odwoławczy dokonuje własnych ustaleń faktycznych, prowadząc lub ponawiając dowody albo poprzestając na materiale zebranym w pierwszej instancji (art. 381 i 382 k.p.c.) i kontroluje prawidłowość postępowania przed sądem pierwszej instancji (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., zasada prawna, III CZP 49/07, OSNC 2008

Nr 6, poz. 55; Monitor Prawniczy 2008 nr 22, s. 37, z uwagami M. Kowalczuk; Palestra 2009 nr 1, s. 270, z glosą G. Rząsy i A. Urbańskiego). Z uwagi na merytoryczny charakter postępowania apelacyjnego, obowiązkiem sądu drugiej instancji nie może być poprzestanie na ustosunkowaniu się do zarzutów skarżącego, lecz musi nim być - niezależnie od treści zarzutów - dokonanie ponownych, własnych ustaleń faktycznych, a następnie poddanie ich ocenie pod kątem prawa materialnego.

Z uwagi na powyższe podkreślenia wymaga fakt, iż Sąd Okręgowy uznał wprawdzie zebrany przez Sąd pierwszej instancji materiał dowodowy za pełny i przez to niewymagający uzupełnienia (i jedynie w tym zakresie zarzut apelacyjny uznać należy za błędny) , jednakże przeprowadził odmienną ocenę tego materiału.

Odmienna ocena dokonana przez Sąd II instancji oznacza jednocześnie zasadność stanowiska o naruszeniu przez Sąd Rejonowy przepisów prawa materialnego – art. 92¹ par. 2 kp , par. 71 ust.4 układu zbiorowego pracy dla pracowników zatrudnionych w NFZ oraz art. 84 ustawy z dnia 30 czerwca 1970 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych .

Oś rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego stanowiło założenie tożsamości odprawy emerytalnej przysługującej na podstawie art. 92¹ k.p. oraz przewidzianej w art. 17 ustawy o uposażeniu żołnierzy.

W pełni uzasadniona jest argumentacja Sądu Najwyższego zawarta w wyroku z dnia 9 grudnia 2015 r. w sprawie I PK 1/15 ,iż nie sposób postawić znaku równości pomiędzy powyższymi świadczeniami.

Po pierwsze, dlatego, iż odprawa przewidziana w art. 17 ustawy o uposażeniu żołnierzy przysługiwała niezależnie od przyczyn zwolnienia ze służby (mogła być również przyznana w obniżonej wysokości w przypadku zwolnienia ze służby wskutek utraty stopnia wojskowego albo skazania na karę pozbawienia wolności [aresztu wojskowego] - art. 17 ust. 6 zdanie drugie ustawy o uposażeniu żołnierzy), a jej wysokość uzależniona była przede wszystkim od długości okresu służby (wysługi). Świadczenie to miało zatem charakter gratyfikacji za odbytą służbę, a nie rekompensaty za utratę zatrudnienia wykonywanego w ramach stosunku służby w związku z nabyciem uprawnień do zaopatrzenia emerytalnego. Nieuprawnione jest przy tym stanowisko , iż przedmiotowa odprawa zmieniała swój charakter i funkcję w zależności od tego, czy po zwolnieniu ze służby wojskowej żołnierz zawodowy nabywał uprawnienia emerytalne i z nich korzystał.

Po drugie , argumentów na tożsamość świadczeń nie dostarcza także orzecznictwo sądów administracyjnych. Z orzeczenia powołanego w tym zakresie przez Sąd Rejonowy wynika jedynie pogląd o podobieństwie tych świadczeń ze względu na ich jednorazowość. Oznacza to tyle, że z samego faktu dwukrotnego zwolnienia żołnierza z zawodowej służby wojskowej nie można wywodzić tezy o prawie do dwukrotnego otrzymywania odprawy. W przypadku, gdy żołnierzowi wypłacono odprawę z tytułu zwolnienia ze służby, to pomimo, że decyzja o zwolnieniu została wyeliminowana z obrotu prawnego, nie ma on już prawa do kolejnej odprawy, a jedynie uprawnienie do odpowiedniego uzupełnienia otrzymanej odprawy

Po trzecie , żołnierz zawodowy nie jest pracownikiem, a odprawa przewidziana w art. 84 ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych w związku z art, 17 ustawy o uposażeniu żołnierzy (w brzmieniu obowiązującym przed 1 lipca 2004 r.), nie jest świadczeniem ze stosunku pracy, do którego prawo zostało ustanowione w art, 92¹ § 1 k.p. W konsekwencji , jak zauważył Sąd Najwyższy w powołanym wyroku , którym to stanowiskiem Sąd II jest związany , otrzymanie odprawy przysługującej z tytułu zwolnienia ze służby wojskowej, niezależnie od charakteru tego świadczenia, nie wyłącza - na podstawie art. 92¹ § 2 k.p. - prawa do odprawy emerytalnej przysługującej pracownikowi z tytułu ustania stosunku pracy w związku z przejściem na emeryturę i związanej z tym utraty

statusu pracownika.

Wreszcie podnieść należy , iż skarżący zasadnie zaprezentował w treści pozwu i apelacji stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w wyroku z dnia 11 października 2007 r. III PK 40/07 . Sąd Najwyższy przyjął tamże , iż pobieranie emerytury policyjnej w trakcie wykonywania pracy w ramach stosunku pracy i powrót po ustaniu tego stosunku do

statusu „emeryta policyjnego” nie pozbawia pracownika prawa do odprawy emerytalnej przewidzianej w art. 92¹ § 1 k.p.

Z powyższych względów stanowisko Sądu Rejonowego należało uznać za błędne, a zaskarżony wyrok podlegał zmianie w kierunku wskazanym w apelacji.

Na zakończenie odnieść się wypada do zastrzeżenia pełn. pozwanego zaprezentowanego podczas rozprawy apelacyjnej, iż z uwagi na przepracowanie przez powoda okresu krótszego niż 15 lat w Narodowym Funduszu Zdrowia, uprawniony byłby ewentualnie do odprawy w wysokości 1-dno miesięcznego wynagrodzenia za pracę. Pozwany nawiązywał do treści par. 71 ust. 3 układu zbiorowego pracy dla pracowników zatrudnionych w Narodowym Funduszu Zdrowia. Zgodnie z jego treścią do okresu pracy uprawniającego do odprawy wlicza się wszystkie poprzednie zakończone okresy zatrudnienia oraz inne okresy, jeśli z mocy odrębnych przepisów podlegają one wliczeniu do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze.

Przede wszystkim zauważyć należy, iż powołany pogląd pełn. pozwanego nie był reprezentowany przed sądem I instancji. Wówczas wysokość roszczenia nie była sporna, pozwany kwestionował wyłącznie podstawę jego wypłaty. Zarzut powyższy nie został poparty przed Sądem odwoławczym żadną przekonującą argumentacją. Nie zostały zaoferowane żadne środki dowodowe mające na celu wykazanie braku możliwości zaliczenia powodowi okresu służby na potrzeby ustalenia wysokości spornego świadczenia. Pozwany w szczególności nie zgłosił dowodu na okoliczność zawężającej wykładni par. 71 ust. 3 układu zbiorowego pracy dla pracowników zatrudnionych w Narodowym Funduszu Zdrowia. Wykładni, która nakazywałaby okres zatrudnienia ograniczać wyłącznie do zatrudnienia na podstawie stosunku pracy. Tym samym nie sposób powyższego twierdzenia uznać za zasadne.

Z kolei lakoniczność zarzutu pozwanego naruszenia art. 8 kpc w razie przyznania powodowi odprawy w żądanej wysokości nie pozwala na merytoryczne odniesienie się do jego treści.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w punkcie I wyroku.

W oparciu o art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 102 kpc Sąd zmienił także rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego w zakresie kosztów postępowania za I instancję (punkt II orzeczenia). Sąd ten nie obciążył pozwanego na rzecz powoda kosztami procesu z uwagi na przedmiot sprawy. Zauważyć należy, iż ocena charakteru odprawy emerytalnej przysługującej na podstawie art. 92¹ k.p. oraz przewidzianej w art. 17 ustawy o uposażeniu żołnierzy budziła wątpliwości interpretacyjne. Przykładem powyższego jest stanowisko Sądu Okręgowego w Olsztynie zawarte w wyroku z dnia 26 września 2014 r., wydanym po rozpoznaniu po raz pierwszy apelacji od wyroku Sądu Rejonowego. A zatem pozwany mógł pozostawać w przekonaniu o słuszności poglądu co do braku podstaw wypłaty przedmiotowej odprawy.

Natomiast Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw, by nie zastosować zasady odpowiedzialności za wynik procesu zawartej w art. 98 kpc w zakresie postępowania apelacyjnego oraz kasacyjnego. A zatem, na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1, ust. 4 pkt.1, § 11 ust. 1 pkt 2 i § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (j.t. Dz.U. 2013r., poz. 490) w związku z § 21 ROZPORZĄDZENIA MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI z dnia 22 października 2015 r. sprawie opłat za czynności radców prawnych (do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia stosuje się przepisy dotychczasowe do czasu zakończenia postępowania w danej instancji) - Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2.250 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za postępowanie kasacyjne i instancję odwoławczą (1.350 zł + 900 zł).

SSO E. Puchajda SSO L. Popiel SSO B. Urbańska –Woike